

буде насичений, то нація відкине шовіністичну страву, розум візьме перевагу над пристрастю, загальнолюдське і спільне над тим, що спеціалізує і ділить” [4, 291].

Саме цим шляхом ось уже понад півстоліття простує академік Віталій Григорович Дончик, формуючи у свідомості нинішнього, уже одержавленого, покоління “пам’яті безсмертні діорами” для культурно сакралізованого літературознавчого простору сучасної України. І найкращим привітанням академікові на його світлий ювілей буде наша національна одержимість та небайдужість до його етноохоронного етосу, особливо виразно сформульованого під час пленарного конференційного виступу в актовій залі Львівського університету: “Розіп’ятій у 30-х, духовно надломленій Чорнобилем українській нації, як і її літературі, принаймні тій, що не цурається свого первородства, попри всі минулі й теперішні випробування, попри власні, справді наявні вади та болячки, які ми бачимо і знаємо, випадає і далі наперекір приписуваним їй фобіям, залишаючись, як одвіку, толерантною і відкритою до людини, світу, добра й краси, не втрачати віри у свої національні цінності й святощі, непроминущість постійно оновлюваних традицій, пам’ятати найважливіше: “у своїй хаті своя правда, і сила, і воля”.

ЛІТЕРАТУРА

1. Денисюк І. Франкознавство: здобутки, втрати, перспективи (матеріали до лекції) // *Літературознавчі та фольклористичні праці: У 3 т.* – Львів, 2005. – Т. 2. – С. 238-245.
2. Дончик В. Доля української літератури – доля України: Монологи й полілоги. – К.: Грамота, 2011.
3. Дончик В. Текст і контекст // Дончик В. Доля української літератури – доля України: Монологи й полілоги. – К.: Грамота, 2011. – С. 6-15.
4. Франко І. Збір. тв.: У 50 т. – К.: Наук. думка, 1976–1986. – Т. 45.

*Ярослав Гарасим
м. Львів*

ЗІ СЛОВАМИ ВДЯЧНОСТІ Й ШАНИ

Певно, на життєвому шляху кожної людини трапляються особистості, з’ява яких сприймається (звісно, із часом) своєрідним “знаком долі”, бо ж люди ці, виявляється, присутньо вплинули на тебе й на твоє життя, багато в чому визначили життєплин. Оглядаючись назад, усвідомлюю, що одним із таких “знакових” посланців долі в моєму житті є Віталій Григорович Дончик – науковий керівник моєї кандидатської дисертації й мудрий наставник. Оце подумки поражував і з деяким здивуванням завважив, що знайомство моє із шановним ювіляром уже нараховує майже чверть віку, бо ж потрапив під його “керівне крило” далекого 1988-го.

Колись Микола Зеров, пишучи статтю про Михайла Старицького, зазначив, що для останнього 60-ті роки XIX століття були “життєвими святками”. Із публікацій шістдесятника Віталія Дончика та з публікацій про нього можу судити, що, певно, такими ж “життєвими святками” для Віталія Григоровича були 60-ті роки століття XX-го. І не тільки вони, бо ж можу твердити як очевидець, що такі ж “життєві святки” переживав ювіляр (і не тільки він) на рубежі 1980-1990-х років якраз у мій аспірантський час у відділі української літератури XX століття, очолюваному Віталієм Дончиком.

Той час справді по-своєму незабутній і унікальний, бо ж навально вривались у наукове й суспільне життя демократизаційні процеси, український дух буквально животворив, а назагал розважливий і не надто емоційний у зовнішніх виявах Віталій Григорович був особливо динамічним, сповненим ідеями і справами. Ясно пригадуються й бурхливі вечірні збори працівників Інституту напередодні установчого з'їзду Народного Руху, до постановня якого ювіляр мав найбезпосередніший стосунок, і захоплена його розповідь про легендарний "живий ланцюг" 1990 року на День злуки: Віталій Григорович проїхав понад 100 км у бік Житомира, і скрізь стояли люди з національними прапорами...

Той час у відділі – то й час активного переосмислення історії українського письменства, створення Української літературної енциклопедії (на жаль, так і не завершеної), підготовка до написання нової "Історії української літератури ХХ століття", згодом відзначеної Шевченківською премією. Віталій Григорович усі ті процеси очолював. Людина інтелігента, винятково делікатна й розважлива (хоч міг бути й бував витончено дотепним, іронічним чи й саркастичним), Віталій Дончик умів об'єднати таких, здавалося, різних досвідом і характером людей, якими були академік Леонід Новиченко, учені старшої генерації Іван Зуб, Леонід Бойко, Дія Вакулєнко й молодші, амбітні, талановиті Володимир Моренець, Юрій Ковалів, Віра Агєєва, Андрій Кравченко, Сергій Іванюк... Пригадуються дискусії, обговорення, полеміки із приводу тих чи тих літературних явищ, пригадується й теза Віталія Григоровича, яку я й нині часто згадую та повторюю колегам і студентам, коли йдеться про якусь неоднозначну, "дражливу" проблему в літературі чи якийсь літературний твір: "У розвиненій літературі має бути все!".

Віталієві Дончику органічно властивий дух новаторства й оновлення, пошуків та експериментів. Мовлю це, передовсім пам'ятаючи, якого "молодого вина" вплив ювіляр у "старі міхи" академічного журналу "Радянське літературознавство". В іпостасі редактора Віталій Григорович уперше підписав дев'яте число місячника за 1989 рік. Одразу ж у журналі з'явилися нові рубрики, а з початком 1990-го журнал змінив не лише назву – став "Слово і Час", а й дизайн і, що особливо важливо, став у науковому сенсі принципово україноцентричним.

Давненько все те було, та вкарбувалося назавжди. Так само тривко бережуться в душі почуття вдячності Віталієві Григоровичу, щирої і глибокої шани до нього, бо ж відчуваю вже через десятиліття його прихильність, чую його мудре наставницьке слово, його дружню підтримку й тепло душі. Певен, що схожі почуття до ювіляра мають й інші його колеги, учні й вихованці. Згадую, з яким теплом і любов'ю говорила про нього незабутня Ніла Зборовська...

Хай множаться Ваші сили, дорогий Віталію Григоровичу, на многії літа на нашій і своїй землі!

*Володимир Поліщук
м. Черкаси*

